

صدرالدین شمس‌الدین

جایگاه خبرگزاری «خاور» در فضای اطلاعاتی کشور

ما امروزه در جهانی پر از تحول و برخورد زندگی می‌کنیم. برخورد تمدن‌ها، جهانگرایی، پیدایش طرز و اصول‌های نوین مناسبات کشورهای دنیا، دگرگون شدن وضع اقلیمی سیاره و دیگر مسایل مهم حیات، انسان را وادار ساخته است که بیشتر با تأمل و اندیشه با این مسائل برخورد کند و راههای حل مشکلات و معمای روز را پیدا نماید. در این گذر، جمهوری تاجیکستان در زمینه درک جهان تغییرپذیر و پیدا کردن مقام استوار در جامعه جهانی و حل و فصل مسئله‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی و داخلی، اجتماعی و فرهنگی گامهای استوار به پیش می‌گذارد. کشوری که در سالهای ابتدای استقلال و احیای دولرداری خود با برخوردهای جدی رو به رو شد، پیوسته و باثبات خود را از ورطه هلاکت رهانید و امروز با سروری رئیس‌جمهور تاجیکستان امامعلی رحمان بهر تحکیم دولرداری، بنیاد جامعه آزاد و دموکراسی، حقوق‌بنیاد و مترقی قدم‌های استوار می‌نهد. در یک مدت نه چندان طولانی آبرو و اعتبار جمهوری تاجیکستان در جامعه جهانی افزایش یافت. اقدامات بشردوستانه و نیک‌خواهانه‌ای که از تاجیکستان منشاء گرفت، باعث دستگیری بسیاری کشورهای بانفوذ گردیده است. صلح تاجیکان را بسیاری مملکت‌ها که به مشکلات سیاسی دچار شده‌اند، همچون تجربه نادر مورد آموزش و استفاده قرار دادند.

در پیشرفت دولرداری، رشد عرصه‌های مختلف جامعه، ترغیب سیاست دولت و حکومت و راهنمایی اهل جامعه به سوی حیات درخشان، تحکیم وحدت و یکپارچگی در کشور و دیگر جنبه‌های حیات، واسطه‌های اخبار عمومی جمهوری نقش مهم ایفا می‌کنند. امروزه در تاجیکستان شبکه‌های گسترده رادیویی و

تلویزیونی، نشریه‌های پرشمار حکومتی، غیرحکومتی و شخصی، مراکز اطلاعاتی و آژانسی فعالیت می‌کنند. علاوه بر این کشور ما به شبکه بین‌المللی اینترنت پیوست گردیده است. از ۵ اکتبر سال ۲۰۰۵ در این شبکه بانفوذ جهانی سیاست رئیس‌جمهور تاجیکستان جای گرفته است.

آژانس ملی اطلاعاتی «خاور» تاجیکستان مهمترین و یکی از بانفوذترین مرکز اطلاعاتی جمهوری تاجیکستان محسوب می‌شود. در سال ۱۹۲۵، این مرکز در اوان فعالیت مقدماتی خود به عنوان شعبه آژانسی تلگرافی اتحاد شوروی خدمت می‌نمود. در ۳۱ دسامبر همان سال قرار ریاست کمیته انقلابی جمهوری مختار شوروی سوسیالیستی تاجیکستان به تصویب رسید که طبق آن اخبار توسط شعبه آژانسی تلگرافی تاجیکستان به شبکه مرکزی شعبه آژانسی تلگرافی اتحاد شوروی و سپس به تمام جهان منتشر می‌گردید. مضمون و مندرجه اولین مواد آژانسی تلگرافی تاجیکستان، ساختمان و شروع به کار کارخانه‌های صنعتی، نخستین تعاونیهای دهقانی (کالخوز و سالخوزها)، مکاتب نو شوروی، طبابت‌خانه‌ها و دیگر اداره‌ها و مؤسسات اقتصادی و اجتماعی، فرهنگی و ورزشی را در بر می‌گرفت.

در سالهای اول تأسیس شعبه تاجیکستانی، شعبه آژانسی تلگرافی اتحاد شوروی ۵-۶ نفر و سال ۱۹۳۵ همگی ۱۰ نفر کار می‌کرد. ۲۴ سپتامبر سال ۱۹۴۱ کارمندان آژانسی به نشر روزنامه‌های دیواری «آیینة آژانسی تلگرافی تاجیکستان» آغاز کردند. پس از جنگ نیز این آژانس در پوشش اخبار جهت رشد حیات جامعه سهم ارزنده گذاشت. در شهرها و نواحی کشور بنگاههای خبری آژانسی تأسیس می‌یافت و صف خبرنگاران بالیاقت می‌افزود.

از روزهای اول صاحب‌استقلال تاجیکستان با پیشنهاد اهل علم و ادب و فرهنگ ضرورت تغییر نام آژانسی تلگرافی تاجیکستان به میان آمد، زیرا آن صرف روسی بود. بنابر این با قرار شورای وزیران جمهوری تاجیکستان از ۱۰ آوریل سال ۱۹۹۲ آژانسی مرکز اطلاعاتی تاجیکستان «خاور» در نزد شورای وزیران جمهوری تاجیکستان نامیده

شد. چند سال بعد که در تاریخ تاجیکستان نوین همچون سالهای مدهش ثبت گردید، کارکنان آژانسی «خاور» در شرایط حساس و تیز و تند اجتماعی و سیاسی فعالیت نموده و وظیفه‌های خویش را صادقانه به جا آوردند. البته در این میان این اداره بانفوذ اطلاعاتی و خادمان آن با مشکلات زیادی مواجه شدند و ضررهای مادی و اقتصادی دیدند، اما رسالت خویش را فراموش نکردند. بعد از به اعتدال آمدن وضع جمهوری، شمار هفته‌نامه‌ها، ماهنامه‌ها، نشریه‌های حکومتی و خصوصی، مراکز نو اطلاعاتی، واسطه‌های الکترونی اخبار افزایش یافت و ضرورت ارتقاء مقام مرکز اطلاعاتی تاجیکستان «خاور» به میان آمد، زیرا تقاضای ایام چنین بود. این بود که حکومت جمهوری با قرار خود از ۳۰ آوریل سال ۲۰۰۴ تحت رقم ۱۸۴ نام مرکز اطلاعاتی تاجیکستان «خاور» را به آژانسی ملی اطلاعاتی تاجیکستان «خاور» تبدیل کرد. همزمان با امر رئیس‌جمهور تاجیکستان امامعلی رحمان برای تعمیر و ترمیم بنای آژانسی، تأمین آن با مواد اشیای ضروری و بهتر نمودن شرایط کار و فعالیت خادمان مبلغ‌های ضروری جدا گردید.

۱ اکتبر سال ۲۰۰۴ حکومت جمهوری تاجیکستان «در باره تنظیم جریان تهیه و انتشار اطلاعات رسمی» قرار قبول کرد. موافق این قرار با هدف جمع‌آوری مواد مهم تحلیل خبرها راجع به تاجیکستان و دسترس نمودن رویدادهای مهم جهان، دایره فعالیت خبرنگاران را وسیع کرد. در شهرهای مسکو، برلین و آنکارا دفتر خبرنگاران آژانسی «خاور» تأسیس گردید. آژانسی در کشورهای قسمت جنوب و جنوب شرقی آسیا از قبیل پاکستان، هندوستان، چین، افغانستان افتتاح دفتر را در نظر داشته، روابط دوجانبه با ایرنای جمهوری اسلامی ایران در حال تقویت است. سالهای آخر روابط و همکاری دو کشور همزمان و هم‌ریشه تاجیکستان و ایران گسترش یافته، برادران ایرانی در بنیاد پروژه‌های بزرگ جمهوری - تونل استقلال (انزاب)، نیروگاه برقی- آبی سنگتوده ۲ و تعدادی کارخانه فعالانه مشارکت دارند که امکان همکاری‌های ما را وسعت می‌دهد. علاوه بر این، خبرگزاری ایرنا همچون یک مرکز پرقوت اطلاعاتی جهان تجربه زیادی دارد که استفاده از آن جهت بالا بردن نفوذ آژانسی «خاور» مساعدت خواهد کرد. چند سالی است که دفتر ایرنا در دوشنبه فعالیت می‌کند که بین کارمندان آن و کارمندان آژانسی «خاور» مناسبت

خوب همکاری ادامه دارد.

همچنین سایت اطلاعاتی مرکز اطلاعاتی تاجیکستان «خاور» مشغول خدمت‌رسانی است که تا آغاز سال ۲۰۰۶ بازدیدکنندگان سایت اینترنتی «خاور» همگی ۱۰۰ نفر بودند، اما در آخر همان سال به حدود ۵۰۰ هزار نفر رسید که در آزمون وب سایت‌های اطلاعاتی به عنوان بهترین سایت وطن‌پرور تاجیکستان شناخته و صاحب جایزه گردید. با نظر داشت طلبات روزافزون مشترکان، اکنون سایت مذکور به زبان‌های تاجیکی، روسی، عربی و انگلیسی اطلاعات را درج می‌کند که هر هفته مندرجات آن به روز می‌گردد. هر روز به استثنای روزهای تعطیل، آژانسی «خاور» پیک واقعات و دگرگونی‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی تاجیکستان را به تاجیکی و فارسی و روسی به طبع می‌رساند.

از سال ۲۰۰۴ اخبار ابتدا به زبان روسی و از ۱۴ آوریل سال ۲۰۰۵ به زبان تاجیکی انتشار می‌یافت. ۲۹ نوامبر سال ۲۰۰۵ خبرنامه به اولین روزنامه اطلاعاتی جمهوری «نبض خاور» («صدای خاور») تبدیل داده شد. اکنون این خبرنامه اطلاعاتی به زبان‌های تاجیکی و روسی همزمان با خط فارسی چاپ می‌شود. اهمیت این خبرنامه و عموماً موادی که توسط آژانسی «خاور» منتشر می‌شود، آن است که از حقوق خاص جمع‌آوری، پخش خبرهای رسمی و سند و معلوماتنامه‌ها راجع به فعالیت رئیس‌جمهور مملکت، حکومت تاجیکستان و مجلس عالی جمهوری تاجیکستان برخوردار بوده، شرح و تفسیر و تحلیل برهان و دلیل‌های مطالب آژانسی معتمد است.

اکنون این آژانس با آژانس‌های سین‌خوای چین، ریا-نووستی و ایتارتاس روسیه، کشورهای آسیای مرکزی، پاکستان و یک گروه دولتهای عرب سازشنامه همکاری به تصویب رسانده است. عضو سازمان آژانس‌های ملی دولتهای مشترک‌المنافع بوده، منظم به این آژانس‌ها اطلاعات نو را پیشنهاد می‌کند و از آنها خبرهای تازه را دسترس می‌نماید.

در رشد و نمو آژانس ملی اطلاعاتی تاجیکستان «خاور» البته سهم سروران سابق آن زین‌الدین نصرالدین‌اف، نبی‌جان کریم‌اف، ظفر سعیداف نظرس است که در دوران استقلال با سعی و کوشش آنها در فضای اطلاعاتی تاجیکستان جایگاه خود را پیدا نموده، به عنوان مرکز نیرومند اطلاعاتی کشور اعتراف می‌گردد.